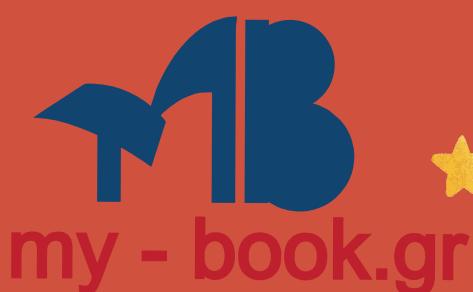

Διδασκαλία Αναγνωστικής Κατανόησης

Μεσαίο επίπεδο

Αφηγηματικά Κείμενα

Η συγγραφική ομάδα του my-book.gr

- Κατάλληλο για:
- Μαθησιακές Δυσκολίες
 - Αναπτυξιακές Διαταραχές
 - ΔΕΠ-Υ

Περιεχόμενα

Θεωρητικό υπόβαθρο.....	4
Διαβάζω-απαντώ.....	6
Πρόσωπο Ενέργειας.....	8
Ενέργεια-Δράση	11
Πρόβλημα-Λύση	13
Αίτιο -Αποτέλεσμα	14
Συμπερασμοί συναισθημάτων, στάσεων.....	16
Η ώρα των διαλόγων.....	18
Συμπερασμοί λογικοί.....	21
Αφηγηματικά κείμενα.....	23
Στρατηγικές Κατανόησης	30

Θεωρητικό υπόβαθρο

Η κατανόηση ενός κειμένου δεν είναι μια έμφυτη διαδικασία. Για παράδειγμα, μπορεί κάποιος να διατυπώνει προφορικά ένα κείμενο από πολύ νωρίς και να μην έχει συλλάβει το νόημά του. Μερικές δραστηριότητες προγραμματίζονται, προτού το παιδί κατακτήσει την ανάγνωση και αναπτύξει την κατανόησή του. Ο μαθητής μπορεί να μάθει να κατανοεί διαμέσου των κειμένων, που διαβάζει ο δάσκαλος και επί των οποίων καλείται να στοχάζεται. Αυτό αφορά ιδιαίτερα μαθητές νηπιαγωγείου και Α' τάξης δημοτικού σχολείου. Η τεχνική αυτή είναι χρήσιμη, επειδή οι δάσκαλοι σπάνια παρουσιάζονται ως αναγνώστες, ως πρότυπα αναγνώστη. Το παράδειγμά τους, όμως, ως αναγνωστών είναι πρωταρχικής σημασίας. Μετά την ανάγνωση ενός κειμένου δεν είναι απαραίτητο να τίθενται ερωτήσεις κατανόησης, αλλά να αρχίζει μία συζήτηση με τους μαθητές επί του νοήματος, την οποία συντονίζει ο δάσκαλος. Η συζήτηση μπορεί να προχωρά αρκετά μακριά στην κατανόηση, να μη μένει δηλαδή, στην επιφανειακή κατανόηση, αλλά να διευκολύνεται η έκφραση συμπερασμάτων και ερμηνειών (Salazar Orvig, 1994).

Όπως διατυπώνεται παραπάνω, κατανόηση σημαίνει ο αναγνώστης να προχωρά πιο πέρα από τα επιφανειακά, τα φανερά πληροφοριακά στοιχεία ενός κειμένου, για να φαντάζεται, να αναπαριστάνει στο μυαλό του ένα μοντέλο της κατάστασης, που εκτίθεται στο κείμενο και επίσης, να είναι ικανός να ελέγχει την κατανόησή του. Βέβαια, για να προχωρά πέρα από τα εμφανή στοιχεία, πρέπει να μπορεί να ερμηνεύεται υποκείμενες σχέσεις μεταξύ των φανερών στοιχείων.

Η μάθηση της κατανόησης του προφορικού στηρίζεται:

- στην αναπαράσταση της κατάστασης, που περιγράφεται,
- στις δεξιότητες συμπερασμού,
- στην κατανόηση των σχέσεων μεταξύ των στοιχείων μίας ακολουθίας,
- στην κατανόηση αιτιότητας,
- στην κατανόηση της λειτουργίας των συνδετικών λέξεων,
- στην κατανόηση μιας εκτενούς αφήγησης,
- στον εντοπισμό των αντιφάσεων, ασυναρτησιών ή ανωμαλιών του λόγου (εικονικού και προφορικού).

Η μάθηση στρατηγικών κατανόησης

Ερευνητικά δεδομένα δείχνουν, ότι η διδασκαλία στρατηγικών κατανόησης (Bianco et al, 2012· Makdissi & Boisclair, 2006· Cèbe & Goigoux, 2012) βελτιώνει, τόσο τη δεξιότητα κατανόησης, όσο και την αύξηση των κινήτρων για την ανάγνωση κειμένων.

Η αναγνωστική κατανόηση προσεγγίζεται ως μία δραστηριότητα επίλυσης προβλημάτων, κατά την οποία ο αναγνώστης δομεί προοδευτικά μια συνεκτική και συνολική αναπαράσταση της κατάστασης, που εκτίθεται στο κείμενο. Η επίλυση των προβλημάτων αυτών είναι καρπός της αλληλεπίδρασης των γνώσεων του αναγνώστη με τις πληροφορίες, που περιέχονται στο κείμενο. Έτσι, η δραστηριότητα του αναγνώστη παραλληλίζεται, κατά κάποιο τρόπο, με τη δραστηριότητα του τεχνουργού, ο οποίος καταγίνεται με την τεχνούργηση ενός καινούργιου αντικειμένου (Bianco, 2003).

Σύμφωνα με την αντίληψη αυτή, το άτομο/αναγνώστης είναι δημιουργός της κατανόησής του. Η μάθηση της κατανόησής του διέρχεται από την άμεση διδασκαλία ενός αριθμού γνωστικών στρατηγικών κατανόησης, με σκοπό να γίνουν κτήμα του μαθητή, ώστε να τις χρησιμοποιήσει συστηματικά και αυθόρμητα, όταν διαβάζει ή όταν συναντάει μία δυσκολία.

Οι γλωσσικές στρατηγικές είναι οι κατευθυντήριες γραμμές, τις οποίες μπορούν να ακολουθούν οι μαθητές για την εκτέλεση γνωστικών έργων, όπως είναι και η αναγνωστική κατανόηση. Κάθε στρατηγική προϋποθέτει τη διαθεσιμότητα ενός συνόλου διαδικασιών, που επιλέγονται ανάλογα με τους στόχους και τις γνώσεις του ατόμου, καθώς και με τα χαρακτηριστικά του προς εκτέλεση έργου.

Αίτιο-Αποτέλεσμα

Επισήμανση: Να εντοπίσεις αιτίες και αποτελέσματα στις ακόλουθες καταστάσεις.

Ο Γιάννης γυρνούσε από το σχολείο κρατώντας μαζί του 2 €. Μπήκε στο παντοπωλείο της γειτονιάς του, για να αγοράσει την αγαπημένη του σοκολάτα. Πλησίασε στο ράφι με τις σοκολάτες, είδε την τιμή, κατσούφιασε και έφυγε.

Γιατί ο Γιάννης δεν αγόρασε τη σοκολάτα;

- Ήταν φθηνή
- Ήταν ακριβή
- Ήταν πιο ακριβή από 2€
- Δεν είχε σοκολάτες στο παντοπωλείο

Το πρωί ήταν όλα ντυμένα στα άσπρα και παντού επικρατούσε απέραντη ησυχία.

Τι είχε συμβεί το προηγούμενο βράδυ;

- Είχε βρέξει
- Είχε ξημερώσει
- Είχε λιακάδα
- Είχε χιονίσει

Ο Αντώνης κοιμήθηκε αργά. Το πρωί δεν μπόρεσε να πάει στο σχολείο.

Γιατί ο Αντώνης δεν πήγε στο σχολείο;

- Ήταν χαρούμενος
- Ήταν άγραφος
- Ήταν κουρασμένος
- Ήταν ξύπνιος

Καλησπέρα, γιατρέ. Μπορείτε να δείτε το μάτι μου, γιατί πονάει;

Πού γίνεται η σκηνή;

- σε μανάβικο
- σε ψαράδικο
- σε ιατρείο

Ποια λέξη το δείχνει;

- μάτι
- γιατρέ
- δείτε

Ποια είναι τα πρόσωπα της συνομιλίας;

- ο γιατρός και το μάτι
- ο γιατρός και ο ασθενής
- ο γιατρός και ο πόνος

Σε ποια στιγμή της μέρας βρισκόμαστε;

- πρωί
- απόγευμα

Γεια σου, Μαρία. Μπορείς να βάλεις τρία κιλά πορτοκάλια;

Ποια είναι τα πρόσωπα της συνομιλίας;

- η Μαρία και τα πορτοκάλια
- η Μαρία και τα κιλά
- η Μαρία και ο πελάτης

Πού γίνεται η σκηνή;

- σε κρεοπωλείο
- σε ψαράδικο
- σε μανάβικο

Σε ποια εποχή του χρόνου βρισκόμαστε;

- καλοκαίρι
- φθινόπωρο
- χειμώνας

Ποια λέξη το δείχνει;

- κιλά
- Μαρία
- πορτοκάλια

Αφηγηματικά κείμενα

Επισήμανση: Βάλε τις εικόνες στη σωστή χρονική σειρά, με βάση την ιστορία, που διάβασες.

Ο Γρηγόρης διψάει πολύ. Ανοίγει ένα κουτί με χυμό πορτοκάλι. Γεμίζει το ποτήρι του και το πίνει.

Το κουδούνι χτυπά και τα παιδιά μπαίνουν στην τάξη. Ανοίγουν τις τσάντες τους και βγάζουν τα βιβλία τους πάνω στα θρανία.

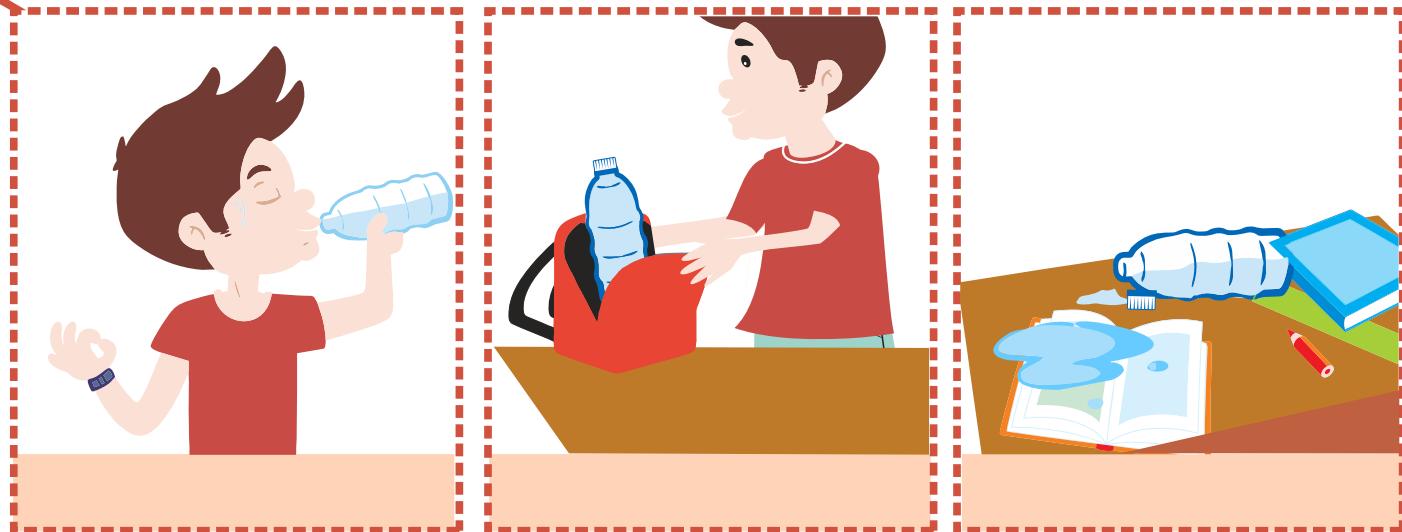

Το ατύχημα

Η πρώτη σχολική ώρα, τη Δευτέρα, ήταν φυσική. Οπότε, ο δάσκαλος μάς μετέφερε στο εργαστήριο, όπου και θα κάναμε τα πειράματα. Το μάθημα ήταν σχετικό με τον ηλεκτρισμό και είχαμε φέρει όλοι μαζί μας μπαταρίες και καλώδια, για να δημιουργήσουμε ένα ηλεκτρικό κύκλωμα. Άνοιξα την τσάντα μου κι έβγαλα τα απαραίτητα για το κύκλωμα. Είδα το μπουκάλι με το νερό μου, το άνοιξα και ήπια μία γουλιά. Όμως, το ακούμπησα στον πάγκο, χωρίς να το κλείσω. Από λάθος, μετακίνησα απότομα την τσάντα μου, που έσπρωξε το μπουκάλι με το νερό και έβρεξε τη μπαταρία και τα καλώδια μου. Δυστυχώς, δεν κατάφερα να κάνω το πείραμα.

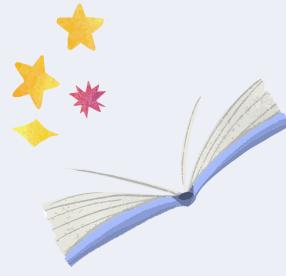
Επισήμανση: Βάλε τις εικόνες με τη σωστή σειρά από το 1 μέχρι το 3.

Επισήμανση: Συμπλήρωσε τον πίνακα, με βάση το κείμενο και πες προφορικά το νόημα του κειμένου.

Ποιος;	Κάνει;	Τι;	Πού;	Πότε;	Γιατί;

Το όνειρο

Ο Νίκος είχε κοιμηθεί, πριν να κλείσει η μητέρα του το φως στο δωμάτιό του. Βρισκόταν σε μία χώρα, όπου κανείς δεν μπορούσε να πάει, αν δεν του το επέτρεπε ο ίδιος. Σε εκείνη τη χώρα υπήρχαν ψηλές πολυκατοικίες και ιπτάμενα αυτοκίνητα χωρίς οδηγούς.

Ο _____ είχε κοιμηθεί.

Βρισκόταν σε μία _____.

Υπήρχαν ψηλές _____.

Οι άνθρωποι φορούσαν ασημένια ρούχα και κυκλοφορούσαν μαζί με ρομπότ. Μα πόσα διαφορετικά ρομπότ! Υπήρχαν ρομπότ, που παρίσταναν τους τροχονόμους, τους αστυνόμους, τους ταχυδρόμους, τους γιατρούς, τους μάγειρες, τους καταστηματάρχες!

Το φως άνοιξε απότομα και τον τάραξε. Η μητέρα ήρθε να τον ξυπνήσει, για να πάει στο σχολείο. Πόσο λίγο κρατάνε τα όνειρα!

Τι φορούσαν οι άνθρωποι;

Τι τον τάραξε;

Οι ποντικοπαγίδες

Στην αποθήκη της γιαγιάς μου υπάρχουν πολλά παράθυρα. Άλλα είναι σπασμένα κι άλλα χαλασμένα από το πέρασμα των χρόνων. Αυτό επιτρέπει στα ποντίκια να κάνουν επιδρομές στην αποθήκη και να μένουν εκεί. Οπότε, η γιαγιά σκέφτηκε να τοποθετήσει μία ποντικοπαγίδα σε κάθε παράθυρο.

Στην _____ της_____. μου υπάρχουν πολλά
_____ Άλλα είναι _____ κι άλλα_____

✓ Ποιο κόλπο σκέφτηκε η γιαγιά;

Το κόλπο δούλεψε και κάθε μέρα η γιαγιά έπιανε ποντίκια. Όμως, όσες ποντικοπαγίδες κι αν τοποθετούσε, σίγουρα κάποιο ποντίκι θα γλίτωνε από αυτό το τρομακτικό τέλος. Επομένως, η γιαγιά αποφάσισε να πάρει τα πράγματα από την αποθήκη και να τα μεταφέρει αλλού, αλλά για καλό και για κακό άφησε τις ποντικοπαγίδες έτοιμες στην αποθήκη.

■ Τι έκανε, για να δώσει τέλος;

■ Τι αποφάσισε η γιαγιά να κάνει; Από πού το συμπεραίνεις;

Τα ψάθινα καπέλα

Είχα την εντύπωση ότι βρισκόμασταν στη χώρα του νησιού για πολλές ώρες. Όλες οι βιτρίνες άρχισαν να μοιάζουν ίδιες και οι φιλόξενοι άνθρωποι έμοιαζαν να έχουν τα ίδια χαρακτηριστικά. Μέσα στον θόρυβο, κάθισα σε ένα πεζούλι και ανασήκωσα το κεφάλι μου. Μπροστά μου βρισκόταν ένας κύριος με ένα τεράστιο ψάθινο καπέλο.

■ Ποιος; _____

■ Πού; _____

■ Πότε; _____

Φαινόταν ξένο πάνω στο μικρό του κεφάλι, μα πολύ όμορφο. Τεντώθηκε, για να πιάσει κάτι, που δεν έβλεπα και με το άλλο του χέρι έβγαλε το ψάθινο καπέλο από το κεφάλι του. Στη συνέχεια, ένα άλλο ψάθινο καπέλο βρέθηκε στο κεφάλι του. Έσκυψα και αντίκρισα αμέτρητα ψάθινα καπέλα στον πάγκο δεξιά του. Έτρεξα και πήγα, για να τα δοκιμάσω κι εγώ.

■ Τι πρόβλημα εμφανίστηκε;

■ Τι συναισθήματα εμφανίστηκαν;

■ Ποια λύση δόθηκε;
